AABITS

1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 115 (23044) 2024-рэ илъэс ШЭМБЭТ МЭКЪУОГЪУМ и 29-рэ

ПСІИ Є ТАФЕНЕТ Є СО

6 + тисайт WWW.ADYGVOICE.RU тихъытыу нэкІ убгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гурыт еджапІэхэр къэзыухыгъэхэм ямэфэкІ

Республикэм игурыт еджапІэхэр кьэзыухыгьэхэм ямэфэкІ Іофтхьабзэ Мыекьуапэ игупчэу Лениным ыцІэкІэ щытым тыгъуасэ щыкІуагъ.

Республикэм имуниципальнэ образованиехэм ягурыт еджапІэхэр къэзыухыгъэ нэбгырэ мин 1,7-м ехъу, ахэм янэ-ятэхэр ыкІи якІэлэегъаджэхэр мыщ къыщызэрэугьоигьэх. МэфэкІыр зыфызэхащагъэхэм къафэгушІуагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэч КІэрэщэ Анзаур, АР-м и ЛІышъхьэрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владимир Свеженец, республикэм ихэбзэ къулыкъухэм ялыкохэр, муниципалитетхэм япашэхэр.

Гурыт еджапІэхэр къэзыухыгъэхэмрэ ахэм якІэлэегъаджэхэмрэ алырэгъу плъыжьым къызэрэрыкІуагъэхэмкІэ Іофтхьабзэр къызэІуахыгь. Парадым илъэхъан муниципалитет пэпчъ икІэлэеджакІохэм ягьэхъагьэхэм ягугьу къашІыгь. ЕтІанэ ахэр янэ-ятэхэм къадэшъуагъэх. Іофтхьабзэр зезыщэхэрэм гурыт еджапІэр къызэраухыгъэм фэгъэхьыгъэ орэдыр къаlонэу, «Адыгэ диско» къашІынэу къараlуагь. МэфэкІым хэлэжьагъэхэр кіэракі зэрэфэпэгъагъэхэм, еджапІэхэр къэзыухыгъэхэр зэрэчэфыщтыгъэхэм Іофтхьабзэр нахь къагъэкІэрэкІагь.

Гурыт еджапІэр къызэраухыгъэмкІэ ыкІи ныбжьыкІэхэм я МафэкІэ АР-м и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат ыцІэкІэ кІэлэеджакІохэм къафэгушІуагъ АР-м и ЛІышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владимир Свеженец ыкІи гъэхъагъэхэр ашІынэу афэлъэІуагъ.

«ЕджапІэхэр къэзыухыгъэхэу лъытэныгъэ зыфэсшІыхэрэр! Шъо шъуныбжьыкІ, шъукІуачІэ из. ЕджапІэм шъучІэсыфэ шІэныгъабэ зэжъугъэгъотыгъ, ІэпыІэгъу шъузэфэхъужьынэу, къинхэм хэкІыпІэ къафэжъугъотынэу зыжъугъэсагъ. Шъуищы Іэныгъэ ичэзыук Іэ ш Іэхэу ежъугъэжьэщт: еджэныр лъыжъугъэкІотэщт, сэнэхьатэу къыхэшъухырэмкІэ Іоф шъушІэщт. Къинхэм зыкъяшъумыгъэгъащт, мурадышхохэр шъушІы ыкІи ахэр къызэрэжъудэхъущтым шъуишъыпкъэу шъупыль, шъуицыхьэ зытежъугъэлъыжь,

- къы**l**уагъ Владимир Свеженец.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ къызэритыгъэмкІэ, блэкІыгъэ илъэс еджэгъум нэбгырэ 1774-мэ еджапІэхэр къаухыгъ. ЕГЭ-м икІэуххэмкІэ нэбгыри 10-мэ балли 100 къахьыгъ: кІэлэеджэкІуи 2-мэ — урысыбзэмкіэ, зы нэбгырэм химиемкіэ, нэбгыри 6-мэ — хьисапымкІэ, зы нэбгырэм — инджылызыбзэмкІэ. Бэмэ ЕГЭ-мкІэ балл 95-м нагъэсыгъ. Гурыт еджапІэхэр къэзыухыгьэхэм олимпиадэ, конференцие зэфэшъхьафхэм, творческэ, спорт зэнэкъокъухэм щатекІуагъэхэр ыкІи призхэр къащызыхьыгъэхэр, музыкальнэ, художественнэ еджапІэхэр къэзыухыгъэхэр, ныбжьыкІэ движениехэм чанэу ахэлажьэхэрэр, волонтерхэр, республикэм иш/ухьафтын илауреатхэр бэу къахэкІыгъэх.

«Тиреспублики, хэгъэгуми тапэк lэ къарык Іощтыр шъоры бэк Іэ зэлъытыгъэщтыр. ШъушъхьэкІэ гъэхъагъэу шъушІыхэрэм, Адыгеимрэ Урысыемрэ ащыпсэурэ льэпкъхэм яшэн-хабзэхэр зэрэжъугьэльап Іэрэм, льэпкьыбэ зыщызэдэпсэурэ тихэгъэгу икультурэ-тарихъ кІэн бай уасэ зэрэфэшъушІырэм ар нахь лъэш ашІы ыкІи ыпэкІэ лъагьэкІуатэ. ЗэкІэми тызэкъотмэ, тикъэралыгьо тыфэшъыпкъэмэ ары ныІэп гумэкІыгьоу къыкъокІыхэрэр зэкlэ зэпытчын зытлъэкlыщтыр»,

- къыІуагъ Владимир Свеженец еджапіэхэр къэзыухыгъэхэм зафигъа-

Іофтхьабзэм гурыт еджапІэхэр къэзыухыгъэхэм якІэлэегъаджэхэмрэ янэятэхэмрэ тхьашъуегъэпсэу щараlуагъ. Купэу «Monte Carlo shov» зыфиюрэм, шооу «ТОР ВЕАТ», орэдыІохэу Быщтэкьо Азэмат, Итлъэш Шъэлихьэрэ Ислъамрэ пчыхьэзэхахьэр лъагъэкІотагъ.

Мэкъуогъум и 29-р — ныбжьык Іэхэм я Маф

Лъытэныгъэ зыфэтшІырэ кІалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ!

НыбжыкІэхэм я МафэкІэ тышъуфэгушІо!

Урысыем ыпашъхьэ непэ пшъэрылъышхохэр итых. Ахэр гъэцэкІэгъэнхэм, тикъэралыгъуи, ащ щыпсэухэрэми янеущырэ мафэ нахышІу хъуным апае, Урысые Федерацием и Президентуу Владимир Путиным зэриГуагъэу, «хэгьэгур чыжьэу ыпэкІэ лъызыгъэкІотэщт, Урысыем хэхъоныгъэ езыгъэшІыщт, лъэпкъ зэгурыІоныгъэр зылъэпсэ къэралыгьо гъэпсыкІэр яІэубытыпІзу Урысыем ис лъэпкъхэм яхабзэхэр къэзыухъумэщт ныбжьыкІэхэр пІугъэнхэ фае».

Хэгъэгуми, республикэми къарыкІощтыр бэкІэ зэлъытыгъэр ныбжьыкІэхэм яхъупхъагъ, яхэгъэгу шІульэгьоу фыряІэр, гьэсэныгъэу зэрагъэгъотырэр щыІакІэм зэрэзыдырагъэштэшъурэр ары. Шъоры, непэрэ кІэлэеджакІохэр, студентхэр, специалист ныбжыкІэхэр ары, уахътэ зытешІэкІэ экономикэм иотраслэ шъхьа-Іэхэми, социальнэ лъэныкъоми Іофыгъохэр ащызэшІозыхыщтхэр, хэгьэгум инаучнэ-технологическэ амал зыгъэпытэщтыр, ащ исуверенитетрэ ифедэхэмрэ къэзыухъумэщтхэр.

Хэгъэгум исоциальнэполитическэ щыІэныгьэ ныбжьыкІэхэр хэщэгъэнхэмкІэ Іофтхьабзэхэр ильэсыбэ хьугьэу зэрэзэрахьэрэм, урысые обществэм уасэ зыфишІырэ шІуагьэхэр ныбжьыкІэхэм зэрэзыпкъыращэрэм тицыхьэ тырегьэльы Хэгьэгум ифедэхэм якъэгъэгъунэнкІэ хэбзэ шІагъохэр ныбжьыкІэхэм тапэкІи зэрэлъагъэкІотэщтхэм, Адыгеими, Урысыеми хэхъоныгъэшхо зэрашІыщтым.

НыбжыкІэ пстэуми псауныгьэ пытэ, щыІэкІэ-псэукІэ дэгъу яІэнэу, ягухэльышІухэр къадэхъунэу, еджэнми, ІофшІэнми гъзхагъэхэр ащашІынэу тафэльаІо!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьзу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

МэкъумэщышІэ

«Ятфэнэрэ лізужэу сыколхозник». Мыхэр мэкъумэщышіэ ныбжыкізу Сапый Ерстэм игущыізх. Къогъанэ имыізу Іоф зэришіэрэм фэші АР-м и Ліышъхьэ и Рэзэныгъэ тхыльэу къыфигъэшъошагъэр къыритыжь зэхъум кіэлэ ныбжыкізм ар къыіуагъ.

Ащ дэжьым «колхозник» теплъэ зимыІэ кІалэм тинэплъэгъу зыфищагъ, тыдэгущы-Ізныр тшІогъэшІэгъон хъугъэ ыкІи тызфытеом «ІыІ мыІожьэу» зыщылэжьэрэ хъызмэтшІапІэм тыригъэблэгъагъ. Зэјукјэгъузэдэгущы Іэгъум зэфэхьысыжьэу тигъэшІыгъэмкІэ, лъэхъаным диштэу мэкъу-мэщыр къызэрэкІэжьырэм дакІоу колхозникхэм ялІэужыкІэхэри тиІэхэ мэхъух. Ахэр джырэ уахътэм ицІыфых, зэрэныбжьыкІэхэм емылъытыгъэу, бэ къагурыІорэр, пшъэдэкІыжь ин ахьы, тыжъ пашъэхэм алэжьыгъэр я эубытыпізу, шізныгъакізхэр зэрагъэгъотхэзэ яІофшІэн агъэпсы. Ащ ищыс Сапый Ерстэм.

Игьо къызысрэм зыхэм сэнэхьатыр къыхахы, адрэхэм, джыри ціыкіухэзэ, ар зыфэдэщтыр ашіэ. Илъэс 27-рэ зыныбжь Сапый Ерстэм ятіонэрэхэм ащыщ. Чіыгулэжь зэрэхъущтыр ащ ытхьакіумэ итызэ къэхъугь.

«Амал сиlагъэп сыхэдэнэу, зыгорэм сыфэенэу. Еджапіэм сычіэмыхьагъзу, кіэлэціыкіу Іыгъыпіэм джыри сычіэсызэ сятэжъ ренэу къысиіощтыгъ «мэкъумэщ институтыр къзухыщт» ыіоти. Ары зэрэхъугъэри. Краснодар дэт мэкъумэщ апшъэрэ еджапіэм бакалавриатыр къыщыскіугъ. Ащ ыуж магистратурэм заочнэу сычіэхьажьыгъ ыкіи а илъэс дэдэм, 2017-рэ илъэсым, къыщегъэжьагъзу, хъызмэтшіапіэм сыщэлажьэ», — elo Ерстэм.

Джаущтэу республикэм мэкъумэщ хъызмэтшІэпІэ анахь инэу итхэм ащыщэу, Джэджэ районым иколхозэу «Радугэу» тыжъэу Сапый Юныс зикІэщакІом иІофышІэхэм яз Ерстэм хъугъэ. Тыжъымрэ тымрэ зэрэщыгугъыщтыгъэхэу апэрэ илъэситІум лэжьыгъэ къэгъэкІыным фэгьэзэгьагь. А уахътэм къыкіоці чіыгум игъэхьазырын къыщегъэжьагъэу гъэбэжъум иІухыжьын нэсэу — пстэури къызІэкІигьэхьагь. Ау кІуачІэмрэ гухэлъхэмрэ зыІэкІиз ныбжьыкІэм ышІэрэр шІомакІэ хъугьэ ыкІи кІэ горэм ыуж ихьанэу ыгу къэкІыгъ. Мыщ дэжьым колхозым ыІыгъ былымхэр хэкІыпІэ хъугъэх ыкІи ахэм апылъ Іофыгъохэм язэшІохын ыуж ихьагъ. Щэ къэзытырэ чэмышъхьэ 420рэ фэдиз хъызмэтшІапІэм ехъу. Чэщ-зымафэм къыкіоці щэ литрэ миниим нахьыбэ ахэм къаты. Ащ изы ІахьышІу Адыгэ щэ заводым фащэ, къелырэр Ерстэм къуаем ишІын пэІуегъахьэ. Тызчищэгъэ гъэучъы алъэм европэ къоехьал зэмылізужыгьохэр дахэу щызэгольых. Ахэр пармезан, качотта, чеддер ыкіи нэмыкіыбэу ціз гъэшіэгьонхэр зиіэх. Ау а пстэумэ егьэжьапіз афэхъугьэр адыгэ къое ціынэр ары.

«2019-рэ илъэсым мэкъумэщ Іофэу тшІэрэм къыдыхэлъытагьэу Италием тырагьэблэгьэгьагь. Ащ дэжьым къуае зышІырэ хъызмэтшІапІэм тащэгъагъ. Къоехьалышхо хьазырхэр зыщаІыгъ хьамбарышхохэр зысэльэгьухэм зэсlожьыгь: «Ащ фэдиз щэр тиІэу къуае тшІырэп». Сыкъэк южьи, нэнэжъхэм сафытеозэ апэрэ адыгэ къуаер сшІыгъагъэ. ЕтІанэ сятэжъ ымышіэу, щэ къышіостыгъузэ, пчыхьэрэ адыгэ къуае исхыщтыгъ. Литришъэм хэкІырэмкІэ езгъэжьэгъагъ. Джы 500-р сэгъэфедэ. ЕгъэжьапІэм адыгэ къуаещтыгъэмэ, непэ Европэм икъое лъэпкъ 20 тэшІы. Мы лъэныкъомкІэ егъэджэнхэр скІугъэх. Тульскэ хэкум сыщы-Іагь, къоеш ціэрыюхэм нэіуасэ сафэхъугъэу сиупч Іэжьэгъух. Къуаем ыпаюкіэ нэкуль зэфэшъхьафхэм яшІыни ыуж сихьагъ. Ахэри дэгъоу къыддэхъух», elo Ерстэм.

Непэ мэкъумэщышіэ ныбжьыкіэм рихьыжьэгьэ Іофшіэныр егьэжьэпіэ къодый ныіэп. Ышырэр макіэ: унагьом, инэіуасэхэм, ишъэогьухэм апай, макізу къелырэр ещэ. Ау тапэкіэ нэкулъ къое къыдэгъэкіыным

пъэпсэ пытэ фишіынышъ, хэушъхьафыкіыгъэу дэлэжьэн игухэлъ. «Унэгъо мэкъумэщ» зыфиюрэ къэралыгъо программэр къызфигъэфедэнышъ щэмрэ лымрэ якъыдэгъэкіыжьынкіз хъызмэтшіапіэ ыгъэпсын имурад. Ащкіэ АР-м мэкъу-мэщымкіэ и Министерствэ Ерстэм джырэкіэ дэлажьэ, къыдэхъунэуи мэгугъэ, сыда пюмэ июфшіэн республикэм гу къыщыпъатэгъах. Урысыем имызакъоу, Іэкіыбми ащызэхащэрэ къэгъэ-

лъэгъонхэм ахагъэлажьэ. Джащ фэдэу дунэе мэхьанэ зиlэ къэгъэлъэгъонышхоу бэмышlэу Китаим щыкlуагъэм республикэм илlыкlо купэу еблэгъагъэм Ерстэм хэтыгъ ыкlи икъуаехэрыщэгъагъэх.

— Гъэщ къыдэгъэк ыжьыным Китаим юф диш эрэп. Арышъ, уилэжьыгъэ щы убгъэк ыщтмэ, амалыш у. Къэгъэлъэгъоным къек юл агъэхэм янахыбэм къуаехэм я эш угъэ апэрэу ауплъэк угъ ык и агу рихьыгъ.

Мэкъуогъум и 29-р — ныбжьык Іэхэм я Маф

ЛІЭУЖЫКІ

Ау Китаим удэлэжьэн зыхъукІэ бэү къыдэбгъэкІын фае, къызкІэльэІурэр макІэп. Ары нахь мышІэми, ІугъэкІынымкІэ амалэу щы Іэхэм защыбгъэгъозэнымкІэ мыщ фэдэ дэкІыгъохэм яшІогъэшхо къэкІо», — къытфијотагъ Ерстэм.

*— Ерстэм, адэ ты*жъымрэ тымрэ сыда аІорэр? ЛъэныкъуакІэу зызфэбгъэзагъэмкІэ къыбдырагъашта?

- Непэ къызнэсыгъэми ащкІэ «зао» тиІ. «Лэжьыгьэм икъэгъэкІын ыуж ихьажь» alo. Ары нахь мышіэми, ищыкіагьэмкіэ ІэпыІэгъу къысфэхъух. Сятэжъ ишІогъэшхо къысэкІы.

— Тыжъым бэрэ игугъу ошІы, къыппэблагъ. Ащ ишэнэу сыда къыпхэфэжьыгъэр?

— Узщыгугъыжьыныр, пшlэрэр зэрэтэрэзым уицыхьэ телъыныр ары. Мы колхозышхор аш ихьатыр. ХэкІыпІэ зимыІэу къызщытщыхъурэми тятэжъ тыхещыжьы. Апэ, ІофшІэкІо къызэрыкІоу сылажьэ зэхъум, сиеплъык Іэ горэхэр Іофш Іэным хэзгъащэхэ сшюигъоу лъэбэкъухэр сшІыщтыгъэх. Ау ахэр сятэжърэ сятэрэ аштэщтыгъэп, ежьхэм игъоу альытэрэр къысающтыгь, ащ сигьэгубжыщтыгь. Нэужым, закъыхэсыушъхьафыкІыгъэ фэдэу былым Іыгъыным зызфэсэгьазэм, бэ къызгурыюжьыгъэр, сятэжъ сыфыреплъэкІэу сыублагьэ. Сыда пІомэ ащ къысиющтыгъабэмэ саlукюжьыгь, иушъыйхэм сяутэлІэжьыгъ. Непэ зыкъысфигъазэу зи къысимы-Іорэми, сшІэрэм къылъэплъэ, чыжьэкІэ гъунэ къыслъефы. Мыщ ыпэкІэ къысиІокІырэмэ зыгорэхэр апэсюжьыщтыгъэмэ, джы седэІу ыкІи сэгъэцакІэ. къыддэгощагъ Ерстэм.

*— АР-м и ЛІышъхь*э и Рэзэныгъэ тхылъэу къыпфигъэшъошагъэр къыуитыжь зэхъум «ятфэнэрэ лІэужэу сыколхозник» пІуагъэ. Хэта къызщежьагьэр?

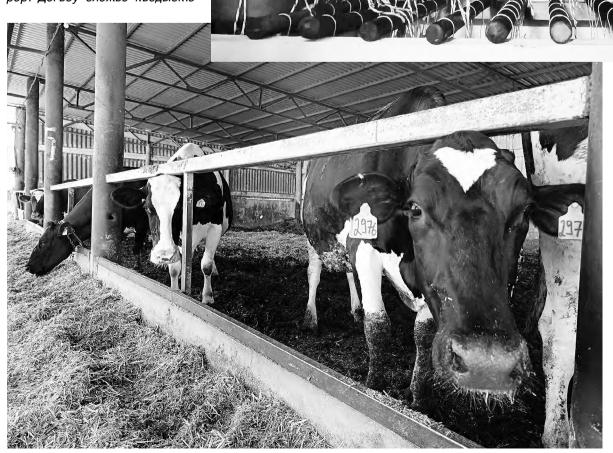
— Ары, сятэжъ ятэжъ чІыгулэжь зэlэкlэлъэу щытыгъ. Мэлхэр, шыхэр хъуаоу иІагъэх. ЕтІанэ, ащ сянэкІэ тыжъым ятэжъ ишъэогъугъ. Зэгъусэхэу лажьэщтыгъэх. ПахъэкІэ Іоф зышІэрэ апэрэ комбайнэр Хьакурынэхьаблэ къафыгъэу зэдэлажьэщтыгьэх. Ау сятэжъ ятэжъ революцием илъэхъан пстэури Іэкlахи Сыбыр рафыгъагъ. Сятэжъ ятэ, нахь кlасэу тыжъыр колхозым щылэжьагьэх. Ар зызэхэзыжьым, сятэжъ ежь иунэе колхоз ыгъэпсыжьыгъ. Арышъ, ахэм яюф лъызыгъэкютэрэ лІэужыкІэу зысэльытэжьы.

– Ерстэм, ары шъхьае, колхозник теплъэ зэрэүимыІэр зыдэошІэжьба? Зыми щымыкІэрэ къэлэ кІэлашъо пІыгъ.

хъущтэп, пшІэрэр ифэшъуашэу бгъэлъэгъон фае. Ащ къыхеубытэ уитеплъи, уигущы ак Іи. Ар къызгуры Іуи егъэджэн зэфэшъхьафхэри скІугъэх, сыздэлэжьэжьыгь. Шъыпкъэ, гумэкТ тимы І эу тыпсэуным тятэжъ фэлэжьагь. Ащ къысею: «юфшІэн уиІэшъ, джар гъэцакІи зэкІэ дэгъу хъущт», ау сэркІэ ар макІэ. Сипшъэрылъэу слъытэрэр синахьыжъхэм ашІагьэр къэсыухъумэзэ хахъо фэсшІыныр ары. Непэ ар къыбгурымы Іоныр хьыльэ, сыда п Іомэ зыуушъомбгъущтмэ, улажьэ пшІоигьомэ къэралыгьом непэ бэ къытфишІэрэр. АР-м и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурати лъэшэу ынаІэ къыттырегъэты. Экспортым ІэпыІэгъу егъэкІыгъэнымкІэ республикэ гупчэм Іофэу ышІэрэри гъунэнчъ. Арышъ, джырэк і офэу сшіэрэр егъэжьэп Іэ къодый, зысэгъасэ пІоми хъущт. Бэу продукциер къыдэзгъэкІынымкІэ ищыкІэгъэ шІэныгъэхэр зэсэгъэгьотых. ю-

– Ары(мэщхы Ерстэм), ау сыдигъуи ащ сыфэдагъэп. СызызэхъокІыгъэр былым Іыгъыным зызфэсэгъазэр ары. Ащ нэс килограммишъэ къэзыщэчырэ кІэлэ Іужъоу, сшъхьац кІэупхъухьагъэ... Ау былымхэм ягъэшхакІэ зыфэдэн фаем изэгъэшІэн ыуж сызехьэм, шэм, белокым, витаминхэм яльытэн, зыбгъэшхэщтхэ уахъхтэр зэхэсфэу сызфежьэм, сэри а шІыкІэр зэсхьылІагь ыкІи килограмм 70-м нэсэу зызгъэодыгъ. ЕтІани сидунэееплъыкІэ зэзыхъокІыгъэр нэмык! къэралыгъохэм сык юу зесэгъажьэр ары. Зы чІыпІэм уисы хъумэ зыплъэгъужьырэп, ау цІыфхэм уахахьэу зебгъажьэрэм бэ къыбгурыюрэр. Дэгьоу олэжьэ кьодыекІэ

фэу пшІэрэр имыкъоу, удеджэн фае, «сшІэрэр икъугь» оІокІэ хъунэу щытэп. Мыхэр, юфш энымрэ шІэныгъэмрэ, зэгопчынхэу щытэп, — ею Ерстэм.

Ежь ышъхьэ имызакъоу, къыготэу лажьэхэрэри ащ фэдэ гупшысэхэм арыгъозэнхэ фаеу ащ елъытэ. Зэдегъэштэныгъэ купым хэмылъмэ, Іофыр кІэкІыщтэп. Арышъ, иеплъыкІэхэр дэзыгощырэ ныбжьык Іэхэмк Іэ ащ зыкъеухъурэи. Ахэр ышых, иунэкъощых. КІуачІэрэ гупшысакіэхэрэмкіэ Тхьэр къызэтэгъэ Ерстэм ахэр икъотэгъушхохэу, кІэгьэзыгьэ фэмыхьоу дэлажьэх. ИлъэсипшІыкІэ ыпэкІэ плъэми ар зыкІэхъопсырэр зы Іофым пылъ цІыфхэм язэгурыІоныгъ, языкІыныгъ, кІэ горэм фэблэрэ гу стыр. «Арэу зыхъурэм, зэкІэ къыздэхъущт», — elo ащ.

> АНЦОКЪО Ирин. Сурэтхэр: Анцокъо И.

IOIIIBXB3Maqp3

Унашьор зэдаштагь

«Адыгэ макъэм», «Черкес хэкум» ыкіи «Адыгэ псалъэм» яіофшіэгъу зэіукіэгъоу гъэрекіо Налщык щыкіуагъэм Мадинэ нэіуасэ тыщыфэхъугъ. «Черкес хэкум» иредактор шъхьа!эу Абидэкъо Люсанэ игъусэу ар зэіукіэм къэкіуагъ, пшъэдэкіыжь зыхьырэ секретарэу гъэзетым щэлажьэ. Тапэкіэ тызэрэзэдэлэжьэщтыр дгъэнэфагъэ, тигухэлъхэмкіэ тызэхъожьыгъ. Хэт ышіэния Мадинэ іоф зыщишіэрэ гъэзетым иилъэсишъэ ихэгъэунэфыкіын ехъулізу унашъоу зыфишіыжьыщтыр?

Абидэкъо Люсанэ къызэријуагъэмкіэ, «Черкес хэкум» имэфэкі мафэ ехъулізу зэшіуахыщт Іофыгъохэм яредакциекіз рыгущыіэхэ зэхъум, Мадинэ Іошъхьэмафэ дэкіоенэу зэрэфаер къыхилъхьагъ ыкіи ар гъэзетым хигъэунэфыкіырэ ныбжьым зэрэфигъэшъошэщтыр къыкіигъэтхъыгъ. Иіофшіэгъухэм къыдырагъэштагъ.

Хьэтай-Аслъаныкъо Мадинэ Къэрэщэе-Черкес Республикэм къыщыхъугъ, къуаджэу Жьэко щэпсэу. ЗэпхыныгъэмкІэ Ставрополь колледжыр, Къэрэщэе-Черкес университетыр къыухыгъэх, сэнэхьатитІу къызІэкІигьэхьагь — инженер-программист ыкІи филолог. 2010-рэ ильэсым щыублагьэу «Черкес хэкум» иредакцие щэлажьэ. Техническэ ІофышІэу, версткэм, дизайным адэлажьэу ригьэжьэгьагь. 2018-рэ ильэсым щыублагьэу кІэлэцІыкІу журналэу «Лэгьупыкъум» редактор ІэнатІэр щыдехьы. 2021-рэ ильэсым щыублагьэу пшьэдэкІыжь зыхьырэ секретарэу гъэзетэу «Черкес хэкум» Іоф щешІэ.

Зэдаштэгъэ Іофым изыфэгъэхьазырын Мадинэ ыублагь ыкІи ар къызэрыкІоу шытыгъэп. Янэу Юлэ, иунагъо щыщхэр пшъэрылъэу зыфишІыжынгьэм щигьэгьозагъэх. Мадинэ пае гумэкІыр ахэм къашІухэщыгъэми, ыгу риубытагъэм тетэу зэрэзекІоштыр ашІэштыгь. Ильэсныкьо щыІ у Мадинэ зышъхьамысыжь у Іоф зыдишІэжьэу ыублагь. Зыфигьэуцужьыгьэ пшъэрылъыр зэрэиныр къыгурыющтыгъ. Альпинистхэу къушъхьэ зэфэшъхьафхэм адэкІуаехэрэм зызэрагъэхьазырырэм фэгъэхьыгъэ видеохэм яплъыгъ, ахэр зэрыкІорэ зекІо гьогухэм гукІэ адытехьэщтыгъ, апэ къикІырэ къиныгъохэр зыфэдэхэм защигьэгьозагь, ахэм узэрапэшІуекІощт шІыкІэхэм нэІуасэ зафишІыгь.

КІуачІэ къезытыгьэ пчъагъэхэр

Ау зэкІэмэ анахь мэхьанэ зиІагъэр пкъышъолыр къушъхьэ дэкlоеным фигъэхьазырыныр ары. Мадинэ зыщыпсэурэ къуаджэу Жьэко ІуашъхьэхэмкІэ къэухъурэигъ. Іошхъхьэмафэ дэкІоенэу пшъэрылъ зызфигьэуцужьыгьэм щыублагьэу пчэдыжь къэс, нэфшъагьом сыхьатыр плІым унэм къикІызэ, якъуаджэ километри 3-кІэ пэчыжьэ Хьатикъо Іуашъхьэм нэс лъэсэу кІощтыгъ, метрэ 1300-кІэ ар хым ыкІыІу нахь лъаг, ау ежь Іуашъхьэм километрищ илъэгагъ. Удэкlоеныр ыкlи укъехыжьыныр – зэрэхъурэр километрих. Ар Іошъхьэмафэ узэрэдэк оещтым фэдизыгъ. Джащ фэдэу пчэдыжь къэс километри 10 фэдиз Мадинэ ыкІунэу хъущтыгъэ. Лъакъохэр дэкІоеным егьэсэгьэнхэм, жыыкъэщэгьур ащ фытегъэпсыхьэгъэным афэшІ Килиманджаро дэкІоегъэгъэ Мэз Каринэ пкъышъол гъэхьазырыным фэгъэхьыгъэу къыриlуагъэхэр ыгъэцакlэщтыгъ, ушъэгъэ Іальмэкьхэр Іуашъхьэм зыдихьыещтыгьэх. Килограммитф зионтэгъугъэмкІэ ригъэжьэгъагъ. Мафэ къэс зы килограмм хигъахъощтыгъ. Іошъхьэмэфэ дэкІоегъум ехъулІзу хьылъзу дихьыерэм ионтэгъугъз килограм 15 — 17-м нигъэсыгъагъ.

Купым хэтыгъэхэр

Джащ тетэу Мадинэ зигьэхьазырзэ къушъхьэ дэкlоегъу мафэри къэсыгъ. Мэкъуогъум и 20-м ар гьогум техьагъ. Іошъхьэмафэ дэкіуаехэмэ ашіоигъоу зекІозещэхэм аугьоигьэ купым нэбгыритф хэтыгъ: Калугэ щыщ зэшъхьэгъусэхэр, Москва къикІыгъэ продюсерыр, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм щыщ хьыкумышыр ахам ахафагь Малини Купым изекІозещагьэхэр къушъхьэдэкІоеным итарихъ зыцІэ хэхьагъэу, Къэбэртэе-Бэлъкъарым щыщэу ыпшъэкІэ зыцІэ къесІогьэ Мэз Каринэрэ ащ иІэпы-Іэгьоу Светлана Лонельрэ. Хьэ гьэсагьэу Балу зекІозещэхэм къыздащэгъагъ. Ащи гьогууанэм изы Іахь къадикіугъ.

— Калугэ къик ыгъэ бзылъфыгъэр дайвингым пылъэу, гъогогъу 750-рэ парашютымк на къехыгъэу щытыгъ, — къе- уатэ Мадинэ, — ар зысэш нам, нахъ пъэш у седжэнджэшыжьыгъ, сэ зэ ны напарашютымк на сыкъызэрепк нахыгъагъэр: «Сфэук юч ны на шъу нуа къушъхъэдэк юеныр, сикъарыу къыхъыщта, икъоу сыфэхьазыра? Сымык юшъоу ауж сыкъинакъомэ?» — упч на зэфэшъхъафхэм гупсэфыгъо къысатыщтыгъэп, ау ет на питъэрылъзу зыфэсш ныжьыгъэр зэрэзгъэцэк на фаер унэшъо пыт у зыдэс ныгъыгъ — сят ношъхъэмафэ сыдэк нуаемэ зэрэш югъуагъэр, ар рен укъызэрэсиющтыгъэр сыгу

Мади, Мадина — тэркІэ ар тиІофшІэгьу льапІ, кьош гьэзетэу «Черкес хэкум» ижурналист. Зэкьош гьэзетищэу зэдэлажьэхэрэм яшІуагьэкІэ тызэрэшІагь, зэпэблагьэ тызэфэхьугь. НэшІо-гушІоу, льэпэльагэу, цІыф псынкІзу зыкьыуегьаштэ. Ильэс 39-рэ зыныбжь бзыльфыгьэ ныбжыкІэм пшьэрыльэу зыфишІыжьи ыгьэцэкІагьэр ары нахь льэшэу тэзыгьэгьэшІэгьуагьэр. Мыгьэ гьэзетэу «Черкес хэкур» загьэпсыгьэр ильэси 100 зыщыхьурэм фигьэшьуаши, Хьэтай-Асльаныкьо Мадинэ Іошьхьэмафэ дэкІоягь.

илъыгъ. Зыфэзгъэуцужьырэ пшъэрылъхэр, сыд сикъинми, згъэцэк рнхэр, сыкъызэк lэзымыгъэк lopэ шэныр псыхьагъэ хъуныр ащ ишlушlагъэу щытыгъ.

ДэкІоегъум икъиныгъохэр къежьэх

Апэрэ мафэм Чегет къыгот къушъхьэу Шхельдэ Іупэ нэсыгъэх, метрэ 3100-рэ а чіыпіэм илъэгагъ. Мэз гъогумкіэ пхырыкіыгъэх. Мадинэ къызэриіорэмкіэ, жьым хэт кислородыр нахь макіз зэрэхъурэр а чіыпіэм тіэкіу-тіэкіузэ къызэхашіэнэу рагъэжьэгъагъ. Ежь зыщыпсэурэ чылэр хым ыкіыіу метрэ 810-кіэ нахь лъаг, Москва къикіыгъэхэр хым ыкіыіу елъытыгъэмэ, зыщыпсэухэрэр нахь лъхъанч. А зы купым зэдыхэтхэу дэкіоегъур зэдащэчын фэягъэ. Зекіозещэу Каринэ ахэр къыдилъытэзэ ягъогууанэ зэрэрыкіощтхэр ыгъэнэфэгъагъ. — Къэткіугъэ гъогууанэм ыуж Шхель-

дэ Іупэм къушъхьэхэм ателъ мыл ткІу-

гьэхэм къахэкІыгьэ псыгьэхъунэм зы-

щыдгъэпскІыгъ. Ар лъэшэу гуІэтыпІэ

тфэхъугъ. ЧІыопсым икъэбзагъэ, идэхагьэ кіуачіэ къыпхельхьэ, ар зэхэошіэ, ащ уегъатхъэ. Ащ фэдэ къушъхьэ дэк юегъум уипкъышъол игъэхьазырыныгъэ, зыфэбгъэуцужьыгъэ пшъэрылъхэм ямызакъоу, уз Іэтырэ зэхэш Іэ инхэр къыщыбгъотынхэм, ахэр дэк юегъум зэхэпш юнхэм мэхьанэшхо яІ, — **къеlуатэ Мадинэ** ыкіи къызгурэю ыгукіэ ар юшъхьэмафэ джыри къызэремыхыжьыгъэр, ыгу, ыпсэ щыщ ащ къызэрэтыринагьэр. ЯтІонэрэ мафэм Чегет метрэ 3800-у тыдэкІоягь. Къушъхьэм удэкІуае зыхъукІэ, пкъышъолыр зэрэуфагъэр нахь лъэш мэхъу. Мыщ дэжьым къызгурыlyaгъ ищык Іагьэм фэдэу, тэрэзэу зызэрэзгьэхьазырыгьэр. Лъэкъо лыпцІэхэр фэгьэсагьэу дэк юегьур къин къысщыхъущтыгьэп. Эльбрус зыкъызэІуихыгьэу, ошъуапщэ темытэу дэхэ дэдагъ. А уахътэр къызфэдгъэфедэни, дэкюегъум тІэкІутІэкІоу зедгьасэзэ ышыгу шъыпкъэ тынэсын фэягъэ. Метрэ 3800-м узыблэкІыкІэ, тыдэкІуаемэ, тыкъехыжьызэ, апэ пкъышъолыр фэдгъэхьазырыни, тlэкly едгъэсэни, ет анэ ащ нахь лъагэу тыдэкІоенэу щытыгь. Ау чІыопсым изытет къушъхьэм псынкlэу зыщызэблихъоу хабзэ. Ары мызыгьэгуми зэрэхъугьэр. Ошъуапщэхэр къытехьанхэм ищынагьо къызэрэхъугъэм пае пкъышъол егъэсэным иуахътэ дгъэк Іэк Іын фаеу хъугъэ. Мыщ дэжьыми дэгъоу къушъхьэдэк юеным зызэрэфэзгъэхьазырыгъэр къызгуры-Южьыгь.

Ятэ ихьатыркІэ

Мадинэ пчэдыжь къэс мышъхьахэу къэтэджыти, а зы гъогууанэм рыкющтыгъ. Жьэко къуаджэм пэlулъ lyaшъхьэм ышыгу зынэсырэм, чылэм иlэгъо-блэгъухэр ыlэгу илъым фэдэу къылъэгъущтыгъ. Пчэдыжь жьы чъыlэтагъэр зыlуищэу, lyaшъхьэм къызехыжькlэ, щаир зыхигъэжъукlыщт къэкlырэ уц зэфэшъхьафхэр

Іошъхьэ шыгум къыщиугьоищтыгьэх. Джащ фэдэу пчэдыжь горэм Іуашъхьэм къехыжьы пэтзэ хьэ гьорыкіо горэ чыжьэкіэ къылъэгъугъ. Хьэми Мадинэ гу къызэрэлъитагъэр къыхэщэу къыфиузэнкІыгъ. Хымэ чъы Іагьэм пкъышъолыр зэлъиубытыгь. ХэкІитэкъупІэхэм хьэ гьорыкІохэр къызэрякІурэм Мадинэ щыгъозагъ, ау аlукlэныр ышlагьэп. Іуашъхьэм ыбгъукlи хьитІу къечъэхэу къылъэгъугъ. Бзылъфыгъэ ныбжьыкІэм игумэкІ нахьи нахь къыхэхъуагъ — Іэгъо-блэгъум зы цІыф итыгьэп, укууагьэкІи укъызэхахыщтыгьэп. Хьэ гьорыкІо нэкІыгьэхэр къытебэнэнхэм ищынагъо щы агъ. Мыщ дэжьым ятэ къыриюгъагъэр Мадинэ ыгу къэквыжьыгъ: «Хьэ гьорык юхэм ц ыфым иинагьэ нахь льагэу узальэгьукІэ кьыокІолІэщтхэп, къыпщыщынэщтых». Ащ лъыпытэу чІыгум телъыгъэ бэщыр къыпхъуати, пэІо жьаоу щыгъыгъэр шІохигъэтІысхьи, Мадинэ бэщыр лъагэу ыІэтыгъ. Мэкъэшхо зыпигъэІукІызэ Іуашъхьэм къехэу ыублагъ. Хьэхэр къызэтеуцуагъэх. Джэнджэш агу къызэрихьагьэр нэрылъэгъугъ, Мадини икІо химыгъэкІэу бэщ гъэІагъэр ыгъэсысызэ къажэхахьэщтыгъ. Хьэхэм зызэпырагьази кlаlэжьыгь. Ятэ къыриlогьагьэр ыгу къызэрэкІыжьыгъэм ишІуагъэкІэ щынагьом шъхьадэкІыгь. Ащ пае къэмынэу Мадинэ изыгъэхьазырын зэпигъэугъэп. Пкъышъолым ищыкІэгъэ гъэхьазырыныгъэр пчэдыжь къэс Іуашъхьэм дэкІуаезэ ригьэгьотыгь.

Псыхьагъэм иушэтыпІ

Метрэ 3840-м зынэсыхэм, Іошъхьэмафэ дэкІуаещтыгьэ купыр къызэтеуцуагь. Чэщыр «пхъэчаекІэ» заджэхэрэ псэуальэмэ ащырахыгь. ТІо зэтет піэкІорхэр ащ щыгьэпсыгьэх, ущышхэнэу, зыщыбгьэпсэфынэу щыт, къушъхьэм дэкІуаехэрэм апае зэкІэ щызэтегьэпсыхьагь.

Нахьыпэм палаткэхэм арылъхэу зэрэщытыгьэм фэдэжьэп, — къе**lуатэ** Мадинэ, — джы зэкІэ къыдэлъытагьэу, зэтегьэпсыхьагьэу щыт. ЗекІозещэу тигьусэгьэ Мэз Каринэ хигьэүнэфыкіы щтыгь тэ, купэу юшьхьэмафэ дэк уаехэрэмк Іэ, тинасып къыхьыгъэу ч Іыопсым изытет зэрэдэгъу дэдэр. Тизыгъэпсэфыгъуи тишхэгъуи блэтымыгъэк Ізу зыпкъ итэу тигьогу хэдгьэк ыщтыгь. Сэ сыфэхьазырыгъ пстэури нахь къиныным, ащ фэдизэу зэкІэ къыдэмылъытагъэми нахь сигопагь, ау купым ипащэу Мэз Каринэ ежьыр зэрэціэрыюм, июфшіэн зэрэфытегьэпсыхьагьэм фэдэу, дэк юегьум пае зэк Іэри зэгъэфагъэу зэрэщытыр тылъыкІуатэ къэс нахь зэхатшІэщтыгь. ЗекІозешэу тиlагьэхэм льэшэу тафэраз. КъыкІэльыкІорэ мафэм метрэ 3800-м тышъхьапырыкІи «Скалы Пастухова» зыфиlорэ Іуашъхьэхэу метрэ 4800-м ак ахьэхэрэм тадэк юенэу едгъэжьагъ. Ахэм мылыр атель, «кошки» зыфаюрэ льэкьопыльхьэхэр пщыгьхэу уадэк юешъущт ны Іэп. Ари къин дэдэ къысщыхъугьэп, тызнэсырэ льэгап*іэм тіэкіу-тіэкі*оу пкъышъолъыр едгъасэзэ тыдэк уаещтыгъ,

шапхъэу къушъхьэдэк loeнымк lэ щы lэхэм адедгъаштэзэ тигъогу хэдгъэк lыщтыгъ.

ЧІьюпсым зызэрэзэблихъущтыр, «окно» зыфаюрэ тыгъэпс, ошіу мафэхэр нахь макіз зэрэхъущтхэр нафэ къэхъугъ. «Акклиматизацием» хагъэкіынышъ, дэкіоеныр лъагъэкіотэнэу унашъо зэдашіыгъ.

— Кислородыр зыщымэк із къушъхьэ шъхьапэхэм тазынэсым, чъыер къыттебэнэн ылъэк іыщтэу, къытпэш іош іырэ горэхэр зэтльэгъул ізжьын тльэк іыщтэу зыфа іощтыгъэм фэмыдэу, сэ ащи рэхьатэу сыпхырык іыгь. Купым хэтхэмкіэ шъхьадж ипсауныгъэк із дагъоу и ізхэр зэт іожьыгъэу, тащыгъу азэу тызэушъынщтыгъэ, ізпы ізгъу тызэфэхъущтыгъэ. Джащ фэдэу Калугэ къик іыгъэ к іалэмыль дэк іуае хъуи, Пастуховхэм я іуашъхьэ нахь лъагэу блэк іышъугъэп. Ар къыщытынэн фаеу хъугъэ.

Сабыигъом идесэхэр, тым ипІуныгъ

Мадинэ къушъхьэдэк Іоеным зызэрэфигъэхьазырыгъэм имызакъоу, ицІыкІугьом щегьэжьагьэу Іэпс-лъэпсэу, цІыф псынкІ у щытыгь. Ятэу Хьасинэ игъусэу Жьако къуаджэм шъхьарыт Іуашъхьэхэм ахэт гьочІэгьхэр къыкІухьэщтыгь, зекІо гьогухэр икlасэщтыгь. Ильэс 13-м щыублагьэу ятэ мэкъуао дищэщтыгъ. Щэмэдж ціыкіу иі эу ятэ мэкъу деощтыгъ. Шъхьац блэгъэ цІыкІухэр паІом чІигъэбылъхьэхэти, чыжьэкІэ кІалэ къыпшІуигъэшІэу, ятэ готэу уцыр ыупкІэщтыгъ. "Мэкъоо хъыджэбз» — ары чылэдэсхэм цІэу къыфаусыгъагъэри. Я 3-рэ курсым нэсыфэ Мадинэ ятэ игъусэу мэкъуао кІощтыгъэ. ТІэкІуи укіытэщтыгьэ пшъашъэ хъугьэу мэкъу зэреорэм пае, ау ятэ ар зэригуапэр зэхешІэти, зэпигъэун ыдагъэп. Я 4-рэ курсым щеджэзэ Мадинэ дэкІуагъ. Ащ мэкъуоныри диухыгъ. ИщыкІагъэмэ, Іоф хьылъэ ышІэн зэрилъэкІыщтыр, икъарыу къызэрихьыщтыр Мадинэ ышІэщтыгь. Ятэ идунай зехъожьыми зыфигьэсагьэхэр щыгъупшагъэп. Тым идесэхэр щыІэныгъэм къышышъхьапэжьыгъэх.

ЛъэгапІзу метрэ 5642-рэ

– юшъхьэмафэ итыгъэкъохьэп lэ lyaшъхьэ яплІэнэрэ мафэм, мэкъуогъум и 24-м тынэсыгъ. Апэ дэкІоягъэр Москва къикІыгъэ лІыр ары. Ащ ыуж сэ сыдэкІоягъ, зэхэшlэ инхэм тызэльаубытыгь, — **Ма**динэ икіэрыкіэу зэхишіэжьырэм фэдагь ыгу ихъыкіыщтыгьэр а чіыпіэм. – Бэрэ къызшіозгъэшіыщтыгь іошъхьэмафэ ышыгу сынэсэу, метрэ 5642-рэ зытетхэгьэ гьэІагьэр зысльэгьукІэ сызэрэхъущтыр, сызэрэгушющтыр. Ау ар къыбдэхъугъэ шъыпкъэ зыхъукІэ, уашъомрэ чымрэ уатефэрэп. А чыпіэм сыгу къызэхэхьагъ. Кавказ къушъхьэхэр зэпэІутхэу, ахэм ашыгухэм уашхьарыт зыхъук і э, угу ихъык і ырэр къип і отык і ынэу гущы Іэ бгъотырэп. Къушхьэ ч Іэгъым учІэтэу удэпльыемэ, ахэр ины дэдэх, ашъхьагъ уитэу, юшъхьэмафэ ышыгу укъеплъыхы зыхъукІэ, зэшъозэщэу, юшьхьэ цІыкІухэм афэдэу къыпщэхъужьых. Гу зыпшІыкІэ пкІуачІэ къымыхьышъун зэрэщымы Іэр а чІыпІэм къызгуры Іуагь. ЦІыфым иамалхэр иных.

Мадинэ Іошъхьэмафэ зэрэдэкІуаерэм къош республикищым ащылэжьэрэ иІофшІэгьухэмкІэ тылъыплъэщтыгь. Зынэсыгьэ лъэгапІэхэм, гьогур къызэрэщыхъурэм фэгъэхьыгъэ видео ыкІи сурэтхэр дунэе хъытыум иамалхэр ыгъэфедэхэзэ ащ къыгъэхьыщтыгъэх. Интернетыр Іошъхьэмафэ щэлажьэ — ари зы амалышІоу Іофым хэтыгъ. Къушъхьэ шыгум Мадинэ зынэсым, апэ зышІагъэхэм тащыщыгъ, тигъэгушІуагъ. ТиІофшІэгъу бзылъфыгъэ ныбжыкІэм къыдэхъугъэм тэри тиІэтыгъ, игушІуагъо, изэхэшІэ инхэр дэдготыльтыгъ

Сыд зэхъокІыгъэр?

— Къушъхьэдэк loeныр етымыгъажьэзэ сшыпхъу къыси loгъагъ: «Нэмык l шъып-къэу ухъугъэу укъэк loжьыщт!» — ыгу къэк lыжьы Мадинэ. — Ащ фэдэ дэдэу сызэблихъугъ cloнэу сш lэрэп, ау ет laни

сыгу нахь къабзэ хъугъэ фэдэу къысщэхъу. «Ны анахь дэгъур оры!» сисабыйхэм телефонкІэ къысфагъэхьыгъэм мы ушэтыпІэм сыпхырыкІыным ежьхэмкІи мэхьанэшхо зэриІагьэр къызгурыІуагъ. Сыкъызехыжьым, сянэ зэкІэмэ апэу макъэ езгъэІугъ. Къы-Іуиути гъыгъэ, ау къыздэхъугъэмкlэ гушlуагъор къыздигощыгъ. Мафэ къэс зыгорэм ыуж тит. Насыпышюу зызщытлъытэжьырэ уахътэу къыхафэхэрэр дгъэлъэпІэнхэ, гум къидгъэнэжьынхэ фае. Джары мэхьанэ зиІэр. НасыпышІоным изэхашІэ щыІэныгъэм щыпхырыпщын, Іахьылхэм ащкІэ уадэгощэн фае. Ары къушъхьэ шыгум къыздисхыжьыгъэр. Тыкъызехыжьыгъэ мэфэ

шъыпкъэм купэу сызигъусагъэм сакъыхэмынэу, сичыпэ сыкъэкюжьыфэ, сибынхэм сакъыхэхьажьыфэ сызэгоутыгъ. Джа гушlуагъоу юшъхьэмафэ щызэхэсшlагъэр адэзгощы сшlоигъуагъ. Къэзгъэшlагъэм анахь гъэшlэгъонэу къыздэхъугъэхэм ар ащыщ.

— Джыри зэ Іошъхьэмафэ удэкІоенэу уфэещта? — сеупчІы Мадинэ сшІогъэшІэгьонэу.

— Сэри ащ сегупшысагъ тыкъехыжьыфэ, джыри сыдэк lоешъун фэдэу гугъап lə горэ сыгу илъыгъ. Ау тыкъехы къэс ащ фэдэ дэк lоегъу сищы lэныгъэ къызэрэхэмыфэжьыщтыр къызгуры lощтыгъ, — Мадинэ ымакъз гумэхагъз къыхэщыгъ. — lошъхьэмафэ дахэк lэ къытпэгъок lыгъ, ышыгу тыдэк loeнэу амал къытитыгъ, къытфэнэгуш lyaгъ, зытигъэушэтыгъ. Ят loнэрэу ащк lэ сыщыгугъыныр лыягъэк lэ сэлъытэ. Сыфэраз къыздэхъугъэмкlэ, насыпышloу зысэлъытэжьы, шыкур сэlo.

Мадинэ ибынхэм, иlофшlэгъухэм къахэфэжьи имэфэ зэкlэлъыкlохэм апидзэжьыгъ. Къызыкlожьыгъэ чэщыр икlи, нэфшъагъом, зэресагъэу, къызэтэджым Хьатикъо lyашъхьэу ячылэ пэlулъым ар джыри зэ дэкlоежьыгъ. Ыпкъышъол зыпсыхьагъэ чlыгум фэразэу къушъхьэ уцхэм ахэжъукlыгъэ щаибжъэр щиlэтыгъ. Икъарыу, иамалхэм къахыщтымкlэ шlошъхъуныгъэ пытэ къыхэзылъхьэгъэ ятэу Хьасинэ ыпсэ ахърэтым щырэхьатынуу фэлъэlуагъ, ащ фэдэу зэрипlугъэмкlэ рэзэныгъэ гущыlэхэр фигъэзагъэх. Мафэу къакlорэм lошъхьэ шыгум итэу пэгъокlыгъ. ТЗУ Замир.

Сурэтхэр: Хьэтай-Аслъаныкъо Мадинэ ихъар-

Лъэныкъо шъхьаІэхэр агъэнэфагъэх

Сэкъатныгъэ зиlэхэм ыкlи ветеранхэм яlофыгъохэмкlэ Советэу Адыгэ Республикэм и Лlышъхьэ дэжь щызэхэщагъэм зичэзыу зэхэсыгъо тыгъуасэ иlагъ. Ар зэрищагъ АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игуадзэу финансхэмкlэ министрэу Виктор Орловым.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Наталья Широковар, Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхъоныгъэмкіэ министрэу Мырзэ Джанбэч, къулыкъу зэфэшъхьафхэм, сэкъатныгъэ зиіэхэм яобщественнэ организациехэу республикэм итхэм яліыкіохэр.

Зэхэсыгьом Іофыгьуиплымэ щахапльагьэх. Зыныбжь хэкІотагъэхэм ящыІэныгъэ изытет нахьышІу шыгьэным ыки медицинэ ІэпыІэгьоу арагьэгьотырэм изэхэщэн фэгъэхьыгъэу къэгущы агъ псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ министрэм игуадзэу Максим Коробко. Уз хьылъэ, мыхъужьын уз зиlэхэм lэпыlэгъу афэхъугъэным, дащ фэдэу медицинэ организациехэм дэкІыгъохэр зэхащэхэзэ ащ фэдэ цІыф купхэм медицинэ ІэпыІэгъу зэрарагъэгъотырэм ар игъэкІотыгъэу къатегущыІагь. Лъэпкъ проектэу «Зыныбжь хэкІота-гъэнэфагъэхэр республикэм щырагъэкlокlых. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, мы илъэсым имэзитф ащ фэдэ сымэджэ хьылъэ нэбгыри 198-мэ яІэзагъэх. Геронтологическэ гупчэм Іоф ешІэ, а лъэныкъомкІэ рагъэджэнхэу врачитІу агъэкІуагъ.

— Зыныбжь хэкІотагъэхэм игъом диспансеризациер ыкІи нэмыкІ пэшІорыгъэшъ медицинэ уплъэкІунхэр игъом арагъэкІунхэм тынаІэ тет. Мы илъэсым имэзиплІ диспансеризациер зыныбжь хэкІотэгъэ нэбгырэ 22700-м ехъурэм акІугъ. Нэбгырэ 14125-мэ уз гъэтІылъыгъэхэр къахагъэщыгъэх ыкІи нэбгырэ мин 13

фэдизыр учетым хагъэуцуагъ, — хигъэунэфыкlыгъ Максим Коробко.

Зэхэсыгьом сэкъатныгьэ зиіэхэм ящыкіэгьэ іэзэгьу уцхэр игьом къазэраіэкіэмыхьэрэм иіофыгьо къыщаіэтыгь. Ар мызэу, мытіоу федеральнэ гупчэми нагьэсыгь, ау зэхъокіыныгьэ фэхъугьэп. Джыри а іофым фэгьэзэгьэ лъэныкъо пстэуми яамалхэр зэхэтхэу еусэнхэу рахъухьагь.

Урысые Федерацием пенсиехэмкіэ ыкіи социальнэ страхованиемкіэ и Фонд Адыгэ Республикэмкіэ и Къутамэ ипащэу Мэщліэкъо Хьамидэ сэкъатныгъэ зиіэхэм техническэ Іэмэ-псымэхэр ащэфынхэм фэші аратырэ электроннэ сертификатхэм къатегущыіагъ. Электроннэ сертификатыр зэрэгупсэфыр, ащ шіуагъэу пылъыр сэкъатныгъэ зиіэхэм игъорыгъозэ къагурыіуагъ. Ар бгъэфедэзэ, гущыіэм пае, костыльхэр, тхьакіумэм Іуалъхьэрэ аппаратыр ыкіи нэмыкізу ящыкіэгъэщтхэр къащэфынхэ алъэкіыщт. Унэм исхэу медицинэ Іэмэ-псымэхэр ыкіи тучанэу къызщащэфыщтыр къыхахынхэ амал яі.

Сэкъатныгъэ зиlэхэм ягумэкlыгъохэр нахьыбэрэм зэрахьылlэу хабзэр общественнэ организациехэр ары. Ахэм ялlыкlохэр зыфэгъэзэгъэ лъэныкъохэм япхыгъэу щыlэ гумэкlыгъохэр къаlэтыгъэх.

Мыхэм ыкІи нэмыкІ Іофыгьоу зыхэпльагьэхэм афэгьэхынгьэу унашьохэр аштагьэх.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

Анахь мэзэ фаб

Статистикэм къызэригъэлъагъорэмкlэ, Адыгеимкlэ гъэмафэм имэзэ шъхьаlэу бэдзэогъур анахь мэзэ фабэу щыт. Гущыlэжъым къызэриlоу, «Машlор хэмытэу бэдзэогъу тыгъэм уегъэфабэ».

Гъэмафэм иятІонэрэ мазэ нахь фабэу къызщыхэкІыгъэр 2000-рэ илъэсыр ары, фабэу градус 41-рэ агъэунэфыгъагъ.

Гидрометеорологиемкіэ ыкіи тыкъэзыуцухьэрэ дунаим иуплъэкіункіэ Гупчэм къызэритыгъэмкіэ, бэдзэогъум жьы фабэр ыкіи гъушъэр гурыт Азием къикіыщт. Гурытымкіэ мазэм температурэу щыіэщтыр шапхъэхэм афэдизыщт, ощхэу къещхыщтым ибагъэ шапхъэхэм анахь мэкіэщт. Мазэм къыкіоці ощх ыкіи ошъу къехыщт.

Апэрэ мэфипшІыр. Чэщым градус 17 — 22-рэ щыІэщт. Мафэм фабэр градус 28 — 33-м, джащ фэдэу градус 38-м кІахьэуи хъущт.

Ятіонэрэ мэфипшіыр. Чэщым — градус 15 — 20, мафэм фабэр градус 27 — 32-м кіэхьащт.

Ящэнэрэ мэфипшІыр. Чэщым фабэр градус 17 — 22-рэ, мафэм градус 30 — 35-м анэсыщт.

Ощх бэрэ къыземыщхыкіэ, машіо къэхъуным ищынагъо щыіэщт. Псыхъохэм адэт псыр шапхъэу щыіэхэм ашіокіыщтэп. Ау лъэшэу къызещхырэм, ахэм адэт псыр къыдэкіоен ылъэкіыщт.

Мэкъумэщ культурэхэм алъэныкъокlэ ом изытет гумэкlыгъо къыздихьыщтэп.

КІАРЭ Фатим.

Тиюбилярхэр

УАЙКЪОКЪО Рэмэзан:

«ЩыІэп нахь тхъагъо ПчыхьалІыкъуае»

Ныбжым хахьоу акъылыр зыуцукІэ, къыбгурэю укъызщыхъугъэ чылэжъым пеlэн гори зэрэщымыlэр.

Гум иль ІэшІугьэ-фэбагьй, псэм хэкІыхьэгьэ Іахьылныгьэ-лыщыщныгьэ зэхашІэри, уиакьыли, уикьулай-амали, уицІыфыгьэ напи — зэкІэ зыфэкІожьырэр уикьуадж — оуий, ежь зиери оры. Ар дэгьоу кІигьэтхьыгь игульытэ-гупшысэкІэ непэ зимэфэкІ дахэ — ильэс 75-р хэзыгьэунэфыкІырэ цІыфышІоу Уайкьокьо Рэмэзан.

Зэмкіэ, непэм фэд псыхъошхо хъоо-пщаоу, зинэпкъ пытэ лъагэхэр фэмыплъэкіырэ Псэкъупсэ псыхъошхом зыіусыгъэр; къижъэжъыкіырэ гъэмэфэ псыхъопсым тхъэжьэу зыщесыщтыгъэр; къыдэхьэрэ къоджэ пшъэ-

хэр зыщыlагъэх; шъорышlыгъэу щымытэу, къоджэдэсхэр зэфэхьалэлыгъэх, зэрэшlэщтыгъэх, зэфэгумэкlыжьыщтыгъэх; ныбжьыкlэ пэпчъкlэ а зэкlэ шlыкlэшlугъ, гъэсапlэ фэхъущтыгъ. А уахътэм Уайкъокъо Рэмэзан

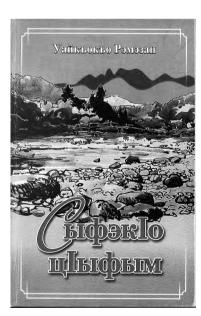
Рэмэзан къызыхъугъэм къыщегъэжьагъэу иадыгабзэ рыгущыІэныр, ащкІэ игузэхашІэхэр къыри-ІотыкІынхэр шэнышІоу хэлъ, творческэ цІыф шъыпкъ.

шъэ къежьэгъакlэхэм макlэу, укlытэу зафеплъэкlыщтыгъэр... Ау ыгукlэ анахь зэлъызыlыгъыгъэр еджэныр — тхылъхэр, гъэсагъэ хъуныр ары. Бэрэ егупшысагъэп, къыхихыгъ сэнэхьат ялыеу кlэлэегъэджэныр. Къыткlэхъухьэрэ лlэужхэр гъогу зафэ тещэгъэнхэр — шlэныгъэм, цlыфыгъэм афэщэгъэнхэр сыда зымыуасэр?! Яадыгабза ашlэу, яшэн-хабзэхэр зэрахьэхэу, ялитературэ ыгъэгушхохэу гъэсэгъэнхэр ыкlи пlугъэнхэр Рэмэзан мурад инэу зыдиlыгъыгъ.

Рэмэзан Щухьаиб ыкъор бэдзэогъум и 1-м, 1949-рэ илъэсым Теуцожь районым ит къуаджэу ПчыхьалІыкъуае дэсыгьэ мэкъумэщышІэ унэгьо зэгурыІо къыщыхъугъ, нэбгыри 4 хъущтыгъэх, ежьыр анахьыжъыгъ. Ялъфыгъэхэр цІыфы хъунхэмкІэ ны-тыхэр зышъхьасыжьыгъэхэп: шІэныгьэм ильэпІагьэ, гьэсэныгъэ уиІэн зэрэфаер ыкІи ахэм акІыІужьэу — уцІыфыныр зэрэапэрэр агурагъэІуагъ. Рэмэзан икІэлэцІыкІугъо-ныбжьыкІэгъу зыщыкІогъэ икъуаджэ ІорІотэкІо Іазэхэр, нахьыжъ ІэпэІасэхэр зыщыдэсыгъэ ыкІи ПчыхьалІыкъое гурыт еджапІэм кІэлэегъэджэ дэгъухэр зыщыІутыгъэ охътагъ. Рэмэзан къышъхьапэщт шІэнышІухэм ямызакъоу, идунэееплъыкІи, ицІыфыгъэ хабзи ащ щыпсыхьагъэ хъугъэ. Дэхэгъэ инэу мы дунэешхор зыІыгъым апэу гу зыщылъитагъэри кlалэм икъоджэ гупсэу зэрэщытым щэч хэлъэп. Адыгагъэр зэфэдэу ини ціыкіуи зэрахьэу, ахэлъэу ціыф-

ипоэтическэ гухахъо къызэрэщыущыгъэр нафэ.

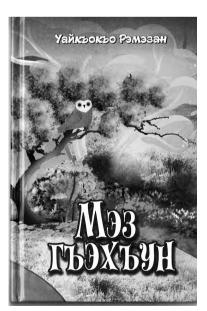
КІалэм ятэу Щухьаиб Хэгьэгу

зэошхом 1943-рэ илъэсым щегъэжьагъэу хэтыгъ, 1945-рэ илъэсым ТекІоныгъэр къыдахыгъэу, къэралыгъо тынхэр иІэхэу икъуаджэ къэкІожьи, щыІэныгъэр лъигъэкІотагъ. Рэмэзан зэо ужым къэхъугъ, ау зэокІэзыжь къуаджэм ыкІи тикъэралыгьо щы ак Іэр ащы псынк Іагьэп — лэжьэкІо цінф кънзэрыкІохэм гьабли, псыдзи бэ къызэпачыгъэр; ау ини цІыкІуи — хэти игухэлъ епцыжьыгъэп. Ны-тыхэм ямыпшъыжь лэжьакІэ, яхыегъэ-шъыпкъагъэ, къоджэдэсхэм язэде!э-зэфэсакъыжь Рэмэзан щысэшІу фэхъугъ. Уайкъокъом а зэкІэ ышъхьэкІэ

игуапэу еухъумэ, игуапэу лъегъэкlуатэ.

Рэмэзан ПчыхьалІыкъое гурыт еджапІзу Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Нэхэе Даутэ ыціэ зыхыырэр дэгъу дэдэкІэ 1967-рэ илъэсым къыухыгъ. Мы илъэс дэдэм Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым филологиемкІэ ифакультет иадыгэ отделение чІэхьагъ, игуапэу щеджагъ. Шэныгъабэр псым фэдэу, жым фэдэу зыlуищэщтыгь. ТхэкІо цІэрыІохэу Р. Рождественскэм, Е. Евтушенкэм, Б. Окуджава, М. Цветаевам, Б. Ахмадулинам урыс литературэр загъэбаигъэ охътагъ Рэмэзан истудентыгьо зытефагьэр;

тиадыгэ литератури етlупщыгьэу творческэ кlочlакlэхэм зэлъаштэщтыгъ; Мэщбэшlэ Исхьакъ, Бэрэтэрэ Хьамид япоэзие зештэ, Іэшъынэ Хьазрэт итхыгъэхэр къыдэкlых. А зэкlэмэ Рэмэзан алъэплъэ, яджэ, лъэшэу шlэныгъэм зылъещэ. Ежь ышъхьэкlи апэрэ льэбэкъухэр творчествэмкlэ ышыхуэ регьажьэ.

Институтыр къыухи, 1972-рэ

илъэсым, Рэмэзан Бжыхьэкъо-якІэм дэт классий еджапІэм урысыбзэмрэ литературэмрэкІэ кІэлэегъаджэу Іоф щишІагъ, мы илъэсхэр ныбжьырэу ыгу къинагъэх, ригъаджэхэрэм ыгуи ыпси ахэлъыгъ. Литературэр иІзубытыпІзу къяшІэкІыгъэ щыІэкІэ-псэукІэм, цІыф шэн-хабзэхэм еджакІохэр афипІугъ. Мы апэрэ ІофшІэгъу илъэсхэр Рэмэзан ыгу непи бэрэ къыщыдэоежьых. ШІэныгъэм, гъэсэны-

гьэм фэдэ къабзэу, цІыфыгъэм зэрэфищэщтхэр ипшъэрылъ иныгъ. 1975 — 1977-рэ илъэсхэм Уайкъокъо Рэмэзан Кочкинскэ ублэпІэ еджапІэм ипэщагъ, иІоф сыдигъуи егугъоу, шъхьэкІэфэныгъэ хэткІи хэлъэу, ежьми уасэ къыфашІэу къырыкІуагъ. Илъэси 10-рэ Рэмэзан Адыгэкъалэ игъэпсын-уцун хэлэжьагъ. 1987-рэ илъэсым къы-

Титературэр и Гэубытып Гэу къяш Гэк Гыгъэ щы Гэк Гэ-псэук Гэм, ц Гыф шэн-хабзэхэм еджак Гохэр афип Гугъ.

щегъэжьагъэу 2012-рэ илъэсым нэс (ліэшіэгъу пліанэм) Уайкъокъо Рэмэзан ціыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкіэ къулыкъум Іоф щишіагъ: илъэс 14-м сымаджэу унэхэм арысхэм япхыгъэу, 2001 — 2003-м — ціыфхэм яфэіо-фашіэхэр афэгъэцэкіэгъэнхэмкіэ социальнэ Гупчэу Адыгэкъалэ дэтым идиректорыгъ, нэужым отделым ипащэу 2012-м нэс Іоф ышіагъ.

ИІоф егугьоу, дэгьоу зэригьэцакіэрэм къыкіэкіуагьэх АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ, «УФ-м Іофшіэнымкіэ и Министерствэ иІофышіэ Гъэшіуагъ» зыфиіорэр, нэмыкіхэри.

Рэмэзан къызыхъугъэм къыщегъэжьагъэу иадыгабзэ рыгущыІэныр, ащкІэ игузэхашІэхэр къыриютык і ынхэр шэнышю у хэлъ, творческэ цІыф шъыпкъ. Мы аужырэ илъэси 10-м хэпшІыкізу мы икізсэ лъэныкъомкіз зыкъызэІуихыгъ, лъэбэкъу дахэхэр ышІыгъэх: усэ тхылъхэу «СыфэкІо цІыфым» (2018), мыщкІэ Уайкъокъо Рэмэзан АР-м и Къэралыгъо шІухьафтын литературэм ылъэныкъокІэ илауреат хъугъэ. «Мэз гъэхъун» (2020) зыфиюрэ усэ сборникыр (баснэхэри дэтых) къыдигъэкІыгъ. 2023-рэ илъэсым иусэ тхылъэу «Губгъэн» зыфиlорэр къыхиутыгъ. Уайкъокъо Рэмэзан джащ фэдэу икІэсэ иадыгабзэкІэ игупшысэ къытлъегъэІэсы, адыгэ гущыІэм, акъылым хахъо

Унэгьо гупсэф дахэ и Рэмэзан. Ишъхьэгъусэу Хьалимэтрэ ежьыррэ пшъэшъитІу — Заремэрэ Маринэрэ зэдапlугъ, зэдалэжьыгь, апшъэрэ гъэсэныгъэ яІэу (МКъТУ-р къаухыгъ) ясэнэхьаткіэ Краснодар Іоф щашіэ. Уайкъокъо Рэмэзан зэрэадыгэр кІигъэтхъэу, цІыфхэм ыкІи бзылъфыгъэм анахьэу, шъхьэкІэфэныгъэ ин афыриі, іокіэ-шіыкіэ дахэ хэлъ. Мы илъэсыр — унагъом и Илъэс. Ay ащ ыпаlоу, ифэшъошэ дэдэу, Рэмэзан иунагьо медалэу «За любовь и верность» зыфиlорэр къыфагьэшъошагъ. Лъэпкъым ыкІи унатьом приныть э-ть эсэныть дэтьу ягъэгъотыгъэным и ахьышхо хэлъ. Ипоэтическэ творчествэкІэ непи ащ иадыгабзэ хегъахъо, лъэпкъ шэн-хабзэхэр еухъумэх, цІыфыгъэр епхъы.

Уайкъокъо Рэмэзан къызыхъугъэр илъэс 75-рэ мэхъушъ; тыгу къыддеlэу тыфэлъаlо псауныгъэ пытэ иlэу, зыкlэхъопсырэр къыдэхъоу гъэ мин къыгъэшlэнэу!

MAMЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: «Адыгэ макъэм» ихъарзынэщ.

Мэкъуогъум и 30-м бзэджашІэхэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэнымкІэ Федеральнэ къулыкъум иухъумакІо икъулыкъушІэхэм я Мафэ хагъэунэфыкІы.

Илъэс 30-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, урысые колониехэр ыкІи хьапсхэр къагъэгъунэнхэмкІэ кІэу къулыкъу зэхащагъ. 1994-рэ илъэсым къыщыублагъэу хэгъэгу кІоцІ къулыкъум и Министерствэ хьапсым чІэсхэр къыгъэгъунэжьхэрэп, а ІофшІэныр юстициемкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІэпІэ шъхьаІэ ратыжьыгъагъ, нэужым бзэджашІэхэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэнымкІэ федеральнэ къулыкъур фагъэзагъ. Мафэ къэс Урысыем ит хьапсхэм зэкІэми ухъумэкІо къулыкъушІэ мин фэдиз къэрэгъулэу аlохьэ.

БзэджашІэхэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэнымкІэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм къэгъэгъунэн къулыкъум иотдел ипащэу, хэгъэгу кІоцІ къулыкъум иподполковникэу **Хьакъунэ Абрек** ямэфэкІ ипэгъокІзу гущыІэгъу тыфэхъугъ.

БзэджашІэхэр зыщагьэпщынэхэрэ хьапсым «Къэрэгъул», «Іашэр» зыфиюрэ мэкъэгъэlур къыщызэхэнэ. ДзэкІолІхэм апэ итэу овчаркэ хьэ гъожьышъоу «Молния» зыцІэр мачъэ. Мэз гъунэхэр къызэпичъыхьэзэ, хабзэр зыукъуагъэм лъэхъу. Зыпарэми ышІэрэп гумэкІыгъоу къаІэтыгъэр шъыпкъэмэ е егъэджэн гупшысэ хэлъмэ, арышъ, къулыкъушІэхэм Іашэр аголъ ыкІи хэушъхьафыкІыгъэ щыгъынхэмкІэ фэпагъэх. Сыдэу щытми, ахэм ІэпэІэсэныгъэ ахэлъэу япшъэрылъхэр агъэ-

Іашэр аІыгъэу къулыкъур ахьы

— Къэгъэгъунэн отделым икъулыкъуш Іэ хьапсым ч Іэсхэм аІукІэрэп. ИлъэсипшІым ехъурэ хьапсым юф щишіэн ылъэкіыщт зонэм ык юці дэмыхьэу, ау зыплъыхьэп іэ лъагэм тетэу ахэм альэпльэ. Щысэхэр къэпхьын плъэкІышт хьапсым чІэсхэр афэмыгьэда юхэу, к атхъужьхэу къызэрэхэк Іыхэрэр, джащ фэдэу бэмышІэу ахэм гъэрэу цІыфхэр зэраштэгъагъэхэм урагъэгупшысэн фае ІашэмкІэ зэтегъэпсыхьэгъэ къэрэгъулым мамыр цІыфхэм ящынэгьончьагъэ ыкІи ягупсэфыныгъэ къы*зэриухъумэрэм,* — elo Абрек.

Мы уахътэм ехъулІзу бзэджашізхэр зыщагъэпщынэхэрэ хьапситіу Адыгеим ит — поселкэу

Инэм ыкіи Лъэустэнхьаблэ ащыіэхэр, къагъэгъунэрэ псэуалъэхэм зэкіэмкіи километритіурэ ныкъорэ якіыхьагъ. Мыхэм ачіэсхэр ціыфхэмкіэ щынэгъо бзэджашіэхэр, тіогъогогьо ыкіи нахьыбэрэ бзэджэшіэгъэ хьылъэ зезыхьагъэхэр ары.

— Хьапсыр пштэмэ, къэгъэгъунэн къулыкъум и офыш Іэ закъохэр ары Іашэр агъэфедэнымкіэ фитыныгьэ зиіэхэр. Къулыкъуш Іэхэм ащк Іэ пшъэдэкІыжьэу ахьырэр дэгьоу къагурэю. Сицыхьэ тельэу къэсюн слъэк Іышт ош Іэ-дэмыш Іэ Іоф къэхъумэ, Іашэр агъэфедэнымкІэ унашъо ежьхэм зэрашІырэр. Пшъэрылъэу тикъулыкъу и Іэр хьапсым чІэсым кІимытхъужьыныр ары. Илъэс пчъагъэхэм хъугъэ-шІагъэхэм уахэмыфэу, гупсэфэу къулыкъур пхьын плъэкІыщт, арэу щытми, Іашэр бгъэфедэн фаеуи уахътэ къыхэкіы, — ею Абрек.

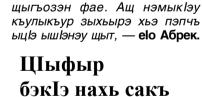
Пчэдыжьым сыхьатыр им ыныкъом къэгъэгъунэн отделым икъулыкъуш!э и!офш!эн регъажьэ, чэщ-зымафэм ахэм зызэблахъу. Къулыкъур ахьыным ыпэк!э медицинэ уплъэк!унхэр арагъэш!ых. Япсауныгъэ изытет зэрэлъыплъэхэрэм имызакъоу, психологхэм ахэм юф адаш!э. Дзэк!ол! пэпчъ икъэбар аш!э, яшэн-гъэпсык!эхэмк!э зэхъок!ыныгъэ горэ афэхъугъэу гу лъатэмэ, псынк!эу!оф даш!эныр аублэ.

Постым утетэу пшІэ мыхъущтыр

Постым утетэу гаджетхэр бгъэфедэ, тхылъ уеджэ, орэд уедэlу хъущтэп. Сыда пlомэ ахэм уисакъыныгъэ аукъон алъэкlыщт.

— Часовоим сыхьатым ехъурэ пост пэпчъ къулыкъур щехьы, а уахътэм къыриубытэу тегупшысык ын ык и ашэр зыгуихын фитэп. Постым дэк юен зыльэк ыщт закъор къэрэгъулхэм япащ ары, ащ пае паролыр къы юн фае. Такъикъ 15 къэс часовоим пащэр щегъэгъу азэхъугъэ-ш агъэ зэрэщымы юргъэхьыгъру. Сыхьат зытеш юн кы, къэрэгъулыр нэмык постмак о, ащи сыхьат фэдизрэкъулыкъур щехьы, джаущтэу

къек юк іы, — къы іуагъ подпол-

пэпчъ командир шъхьа эм и 1э-

натІэ егъэцакІэ, хьапсым икъэ-

гъэгъунэнкІэ пшъэдэкІыжь зы-

хьырэр ары. Постхэр егъэна-

фэх, часовойхэр зэблехъух, Іо-

фым изытет лъэплъэ, тхьапэхэм

шэу къэгъэгъунэгъэным фэш1

къэрэгъулэ сменэм ипащэ къэ-

барым дэгьоу щыгьозэн фае.

Дзэкіоліхэм аціэхэр зэкіэ

ышІэнхэ, джащ фэдэу шъхьадж

пшъэдэкІыжьэу ыхьырэм елъы-

тыгъэу и юфш ак і э зыфэдэм

— Учреждениер зэрифэшъуа-

Къэрэгъулэ сменэм ипащэ

ковникым.

адэлажьэ.

Къэрэгъул къулыкъум ителефон зэпымыоу къытео, докладхэр, мэкъэгъэlухэр... Жьыбгъэр пъэшэу къызилъыкlэ, бзыур къэшlыхьагъэм зытетlысхьэкlэ, чэтыум мыхъущт чlыпlэм къыщекlухьэмэ, мэкъэгъэlур къыхэнэ. Хэушъхьафыкlыгъэ щыгъынхэмкlэ фэпагъэхэу дзэкlолlхэр мы «хъугъэ-шlагъэр» зыщагъэунэфыгъэ чlыпlэм псынкlэу нэсых.

— Мы аужырэ илъэсхэм хьапсыр зытет чІыпІэу къагъэгъунэхэрэм видеолъыплъэн пкъыгъохэр атетых, часовойхэм алъыплъэгъэным фэшІ камерэхэр дэтых, — elo Хьакъунэ Абрек.

Хьапсыр зытет чІыпІэм видеольыпльэн пкъыгьохэр атетми, Іашэр зыІыгь къулыкъушІэм фэдэ ар хъущтэп, ащ имэхьанэ ины:

— Іашэр зыІыгъ часовоир сыд фэдэрэ автоматики, видео-

лъыплъэн пкъыгъуи, пъагэу Іэтыгъэ чэуи ачІыпІэ ихьан ыпъэкІыщтэп. ЦІыфыр бэкІэ нахь сакъ электроникэм нахьи, ІашэрыІыгъэу къулыкъур ыхьы хъумэ, хьапсым чІэсхэм бзэджэшІагъэ зэрахьаным ищынагъо къе Іыхы, — ицыхьэ телъзу къыІуагъ Абрек.

ДзэкІолІхэм зыгъэпсэфыгъо уахътэ яІ, сыхьатрэ ныкъорэм къыриубытэу шхэнхэ, загъэпсэфын алъэкІы, нард ыкІи шахмат ешІэх, ау сыд фэдэкІи чъыехэ хъущтхэп.

Хьэ гъэсагъэхэр

Бэмышізу кинологхэм я Мафэ хагъзунэфыкіыгъ. Мы мафэхэм бзэджашізхэр зыщагъзпщынэхэрэ учреждениехэм хьэ гъэсагъэхэм къулыкъур ащахы, ахэр къэгъэгъунэн къулыкъум иіофышізхэм яіэпыізгъушіух. Іэпэізсэныгъэшхо зыхэлъ инструкторхэм ахэр агъасэх, ом изытет емылъытыгъзу, зэрифэшъуашэу къулыкъур ахы, мыхъущт пкъыгъохэр хьапсым къыщезыгъэкіокіыхэрэм якъыхэгъэщынкіз къэгъэлъэгъон дэгъухэр яізх.

НыбжьыкІэхэм зэрафэльаІорэр

Хьакъунэ Абрек Блащэпсынэ къыщыхъугъ, апшъэрэ гъэсэныгъэ зэригъэгъоти, кlэлэегъаджэу тlэкlурэ loф ышlагъ. Къэгъэгъунэн подразделением loф зыщишlэрэр илъэс 22-рэ хъугъэ. Къэрэгъулэ сменэм ипащэу loфшlэныр ригъажьи бзэджашlэхэм пшъэдэкlыжь ягъэхыыгъэнымкlэ Федеральнэ къулыкъум и Гъэlорышlапlэу АР-м щыlэм къэгъэгъунэн къулыкъумкlэ ипашэ хъугъэ.

Илъэс пчъагъэ хъугъэу ищытхъу аригъаlозэ къулыкъур зыхьырэ пащэм ныбжьыкlэ къулыкъушlэхэм закъыфегъазэ:

— Тиюфшіапіэ къыіухьэгьэ ныбжьык Іэхэм ренэу ясэю уголовнэ-гъэцэк Іэк Іо системэм къулыкъу щыпхьыныр зэрэхьылъэр, ау къэралыгъом ищык laгьэу зэрэщытыр. Сыда пюмэ законхэр щэ Іэфэ, ахэр зыукъохэрэр хьыкумым ыгъэпщынэщтых. Гущы Іэхэу «ухъумэным» ыкІи «къэгъэгъунэным» ямэхьанэ зэфэд нахь мышІэми, пшъэрылъэу я Іэр зэфэшъхьаф. Тикъулыкъу июфшіэн зыфэгъэхьыгъэр хьапсым чІэс бзэджашІэхэр къыгъэгъунэн къодыер арэп, «бзэджэшІэ дунаим» мамыр цІыфхэр щыухъумэгъэнхэр ары. Арышъ, часовоим къулыкъур ехьыфэ, рэхьатныгъэ зэрэти Іэщтым уицыхьэ тебгъэлъы хъущт, – къыІуагъ Хьакъунэ Абрек.

> **КІАРЭ Фатим.** Сурэтхэр: УФСИН-р.

Футбол цІыкІур

Генералым ишІэжь агъэльэпІагь

Урысыем щынэгьончьэнымкІэ ифедеральнэ къулыкъу иконтрразведкэ июфышіэ гьэшІуагьэу, генерал-лейтенантэу Л. Д. Шидловскэм ишіэжь фэгъэхьыгъэ турнир Москва щызэхащагь. Футбол цІыкІумкІэ команди 8 зэнэкьокьугь.

Іофтхьабзэм къекІолІэгьэ спортсменхэр зэкІэ зэо-зэпэуцужьхэм, хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием ахэлажьэх. Спортыр шІу зылъэгъурэ ыкІи контрразведкэм ишэн-хабзэхэм шъхьэкlафэ афэзышlырэ къулыкъушіэхэр футбол ешіапіэм щызэіукіагъэх. Ахэм упчІэжьэгъу ыкІи ІэпыІэгъу афэхъугъэх дзэ контрразведкэм иветеранхэмрэ яунагъохэм арысхэмрэ.

Зэнэкъокъум къекІолІэгъэ кІэлэцІыкІухэми ашІэн агъотыгъ. Ахэм апае Іофтхьабзэхэр рагъэкІокІыгъэх. Шъэожъыехэм ыкІи пшъэшъэжъыехэм ашІогъэшІэгьоныгь зао зыщыкІорэ чІыпІэхэм ащагьэфедэрэ хэушъхьафыкІыгьэ техникэу мыщ къыщагьэльэгъуагьэр, анахьэу «Тигр», «Чаборз» зыфаюхэрэр. Ахэм дзэкІолі кашэр ыкіи Іэшіу-Іушіухэр ашхыгъ. ТекІоныгьэр къыдэзыхыгьэр зэнэкъокъур

зэхэзыщэгъэ командэр ары. Ащ хэтхэм афэгушІуагьэх Л.Д. Шидловскэм ишъхьэгъусэу Алина Иван ыпхъумрэ Урысыем спортымкІэ изаслуженнэ мастерэу Павел Погребнякрэ.

> Урысыем щынэгъончъэнымкіэ ифедеральнэ къулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэіорышіапіэ ипресс-къулыкъу.

Шапхъэхэр

Джэджэ районыр анахь лъэш

Урысые физкультурэ-спорт комплексэу «ІофшІэным ыкІи зыкъэухъумэжьыным сафэхьазыр» зыфиlорэм ишьольыр едзыгьо Джэджэ районым икомандэ текІоныгъэр къыщыдихыгъ.

Гъэсэныгъэм иорганизациехэм ялІыкІохэр ары мыщ хэлэжьагъэхэр. Адыгеим имуниципальнэ образовании 6-мэ якІэлэеджакіохэм унэе ыкіи команднэ зэнэкъокъухэм защаушэтыгъ. Ахэм метрэ 60, 1500-рэ ыкІи 2000 къачъыгъ, щэрыуагъэх, зэдесыгъэх, нэмык спорт лъэпкъхэмк и яухьазырыныгьэ къагьэльэгьуагь.

Ахэр аныбжь елъытыгъэу, илъэс 12 — 13 ыкІи 14 — 15, гощыгъагъэх. Командэ пэпчъ нэбгыри 8 хэтыгъ. Унэе зэнэкъокъухэм (нахьыкІэхэм якуп) ащытекІуагъэх Мыекъуапэ щыщ Даниил Сосновскэмрэ Джэджэ районыр къэзыгъэлъэгъогъэ Мария Лысенкэмрэ. Нахыжъхэм якуп апэрэ чІыпІэр къыщыдахыгъ республикэм икъэлэ шъхьаІэ щыщ Арсений Третьяк-Бобровымрэ Ирина Власюковамрэ. Мыекъуапэ щыпсэурэ Камилла Стребковам зы спорт лъэпкъымкІэ очкоуи 100 ригъэкъун ылъэкІыгъ. Апэрэ ыкІи ятІонэрэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэ кІалэхэмрэ

пшъашъэхэмрэ Адыгеир фестивалым и Урысые едзыгъо къыщагъэлъэгъощт. Ар, хабзэ зэрэхъугъэу, бжыхьэм дунэе кІэлэцІыкІу гупчэу «Артекым» щыкІощт. Командэхэм язэнэкъокъу текІоныгъэр къыщыдэзыхыгъэр Джэджэ районыр ары, ащ балл 2778-рэ ригъэкъугъ, Мыекъуапэрэ Красногвардейскэ районымрэ ятІонэрэ ыкІи ящэнэрэ чІыпІэхэр афагьэшьошагьэх.

Дзюдо

Адыгеим идзюдоистхэм кьалэу Ермэлхьаблэ щыкогьэ Урысые зэнэкъокъухэм медалищ къащахынгъ.

> Зыныбжь илъэс 21-м емыхъугъэхэр ары зызыушэтыгъэхэр. Республикэр нэбгырэ 11-мэ къагъэлъэгъуагъ. КІалэхэм хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдахын алъэкІыгъэп, ау пшъашъэхэм медалищ къафагъэшъошагъ.

> ТекІоныгъэр къыдихыгъ Милана Дзагаловам. Джащ фэдэу Камилла Дзагаловамрэ Мариам Малерянрэ джэрз медальхэр къахьыгъэх.

> ЗэкІэмкІи Іофтхьабзэм спортсмен 392-мэ зыщаушэтыгь. Анахь дэгъухэр Урысыем ипервенствэ хэлэжьэнхэу фитыныгъэ къыда-

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр:

385000 къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

AO-y «Полиграф-ЮГ», 385000. къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4133 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1090

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

> ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

ЖакІэмыкъо А. З.